

Koen Dekorte

---

"Het was van meet-af –aan duidelijk: dit is onbegonnen werk! - U voelt het meteen: ik ben mij aan het indekken!"

Twee toespraken over man- en vrouw-zijn, vorige week gegeven door een vrouw, Lieve. Deze week door een man, ikzelf. Maar beide toespraken beginnen toch met dezelfde zin: dat het onbegonnen werk is en dat het moeilijk is, en pretentius kan klinken om als man iets over het vrouwelijke te zeggen of omgekeerd.

Toch denk ik, dat we mogen proberen om iets over het ongrijpbare of onbekende te zeggen – als we de ontmoeting open houden. Laat ik als lesgever concreet worden.

Hoe ik mijn vrouwelijke studenten op stang jaag? Dat is niet zo moeilijk, met bij voorbeeld een beeld uit de Oosterse, spirituele traditie. Ik spreek over Yin en Yang. Yang, zeg ik, is het mannelijke. Yin, het vrouwelijke. Yang is de dag, Yin is de nacht. Geen probleem. Maar dan: Yang is het actieve, Yin het passieve. En dan is er geroezemoes.

Het vrouwelijke verbinden met passiviteit lijkt beledigend, maar is het dat?

In een mannelijke cultuur van puur activisme (Hoe gaat het? Druk! We zijn altijd maar bezig) is er nood aan een tegengewicht. Er zijn 24 uur in een etmaal, maar daarvan kunnen we maar een beperkte tijd actief zijn. De helft van ons leven brengen we al slapend door, maar in de slaap ontvangen we de droom.

Alle grote levensbeschouwelijke tradities herkennen de levenskunst in een balans tussen actief en passief. Die gulden middenweg bewandelen, getuigt van realisme: we kunnen maar actief doen wat we kunnen, maar niet alles ligt in onze mogelijkheden. Of om het met een wat ouderwetse spreuk te zeggen *'ik doe mijn best (actief) en God doet de rest (passief)'*.

Het ontvangende, het wachtende, het passieve kunnen we opnieuw leren herkennen als een kracht. Dat lijkt mij ook een verantwoordelijkheid van vrouwen vandaag. Zoals het de verantwoordelijkheid is van mannen vandaag om de mannelijke dominantie in onze cultuur te herkennen en in te nemen, zodat er wat meer evenwicht komt.

Een aantal jaren geleden organiseerden we met YOT in de Magdalenakerk een zomerproject, waar we 10 kunstenaars zich lieten inspireren door de Bijbelse Maria. Ik vond dat heel uitdagend: Maria wordt door veel moderne mensen aanzien als juist het type voorbeeld van wat een vrouw (of man) vandaag NIET moet zijn: onderdanigheid, kuisheid, gehoorzaamheid. En het leek me boeiend om deze Bijbelse vrouw eens vanuit een ander perspectief te bekijken.

Het was voor mij wat frustrerend te moeten vaststellen dat bijna alle kunstenaars teruggrepen naar het type van de oermoeder – wat dat dan ook mag zijn. De maagd Maria kwam er niet aan te pas.

In de Schriftlezing van daarnet [Ic1,26-38] kunnen we het JA woord van Maria ook op een andere manier bekijken. Kunstenaar Geert Bisschop liet enkele jaren geleden boven het kapotgeschoten Dubrovnik een gigantische neonverlichting plaatsen met de drie letters Y E S: yes. Dat Engelse JA woord ontwierp hij in Mariaal blauw, omdat de schriftlezing van daarnet hem daartoe inspireerde. Hij plaatste het werk niet als een provocatie naar de slachtoffers van de oorlog, maar verwees naar het volgens hem enige mogelijk antwoord op die realiteit. In een wereld die voortdurend NEEN zegt, is er nood aan een krachtige JA. Dat JA kadert niet in een dualistisch welles/nietes spelletje van ja neen ja neen. Het is een andere JA.

Een JA dat, zoals bij Maria, niet weet wat de gevolgen zijn, een JA dat vertrekt van een (utopisch?) vertrouwen in de toekomst [haar zoon zal 30 jaar later geëxecuteerd worden, - en toch; de vrouwen stonden bij het kruis, zegt de Schrift]. Een JA dat ontvangt, zonder actief management, beleidsplan of kosten-baten analyse. Ook geen JA dat actief engagement naast zich neerlegt, want daarvan kunnen we de Bijbelse Maria toch niet beschuldigen.

Voor de ontsluiting (en het begrip) van dit JA van Maria in onze wereld, staan we nog maar aan het begin. Het is niet de JA van politieke leiders zoals Angela Merkel of Margaret Thatcher (dat zijn eigenlijk vermomde mannen...). Welke JA is het dan wel? Bij mijn studenten voel ik - als man - schroom om daar veel over te zeggen, en hier nu ook. Maar één ding is voor mij wel duidelijk. Onze mannelijke wereld is OUT OF BALANCE (Kayonisquatsi, zouden de hoopi indianen zeggen). En in die wereld is het onze opgave om de ondergesneeuwde Mariale JA te herontdekken. Een JA, dat onze veerkracht aanraakt, zoals we daarnet zongen in het lied van Jannet Delver.

Misschien kunnen we onze inspiratie over dat gebalanceerde evenwicht halen op een ander domein:

In de Argentijnse tango zijn er strikte codes voor de dans. Mannen en vrouwen hebben er elk hun positie en taak: mannen nemen de leiding in de dans. Geen enkele pas of danspatroon ligt vooraf vast. De vrouw volgt de man in de dans, hoewel niet altijd strikt en kleine escapades zijn mogelijk. Maar de vrouw beslist - en dat is niet onbelangrijk in die dans - over de fysieke afstand die zij inneemt tot haar danspartner. Een dansleraar zei me eens: 'durf in je mannelijkheid te gaan staan'. Ik vond het een heel uitdagende en inspirerende vraag. Wat is dat? In onze mannelijkheid, in onze vrouwelijkheid gaat staan, ons daarin bewust worden van onze eigen veerkracht?

TOT SLOT. Met Sabine (Vanquathem) en Jan (Geerts) waren we in maart te gast, namens de Lier, in *De Nieuwe Liefde* in Amsterdam, Bezielde Verband huis gesticht door Huub Oosterhuis. Het viel mij op dat verschillende organisaties hun liturgische bijeenkomsten kernachtig samenvatten in: 'wij lezen de Bijbel en de krant'. Ik vond dat prachtig, dus haal ik er nu toch nog even de Standaard bij van dit weekend, waar de Noors-Amerikaanse schrijfster Siri Hustvedt schrijft: - een beetje moeilijk gezegd -

*'Het gaat er niet om dat er geen verschil is tussen mannen en vrouwen; het gaat erom hoeveel verschil dat verschil maakt en in welk kader wij dat willen plaatsen'*

Hoeveel verschil dat verschil maakt, vind ik moeilijk, maar in een bepaald kader plaatsen: dat doen we hier wel in De Lier, dacht ik, met radicale - maar eigenlijk evidente - keuzes over engagementen van mannen en vrouwen. Dat we hier mogen proeven of ervaren, dat we - met de zon overdag en de maan in de nacht - samen *staan in licht*.